

הכיתות שמתחת לרדאר: כך הן לוכדות נשמות תמימות

חדשות ישראל יוסקוביץ ד' שבט התשפ"ה

הסיפור של משה חיון לא שונה מרבים אחרים שהגיעו אלינו בשבועות האחרונים. מלבד השתייכותו לכת מפורסמת, המאפיינים אותם מאפיינים, הסבל נורא כפי שהוא והיכולת להיחלץ רגע אחד מאוחר מדי, אפסית עד בלתי קיימת | משה הצליח בנס להימלט על נפשו, להשתקם ולהפוך לחונך נוער מסור, איש משפחה נפלא ואברך תלמיד חכם | ועדיין, למרות שהוא וחלק ממשפחתו ניצלו, אחיו ואחיותיו שבויים בידי אותם אנשים שהפכו את חייהם לגיהנום. עכשיו, כשרשויות הרווחה בגואטמלה פשטו על המתחם ועצרו את מנהיגיו, הוא מייחל להתאחד מחדש עם משפחתו | וגם: עדותו הבלתי נתפסת של מ' על החיים בצל הגורו הכריזמטי שמטיל אימה על משפחות טובות שנפלו ברשת שטמן להן | סכנת השליט"א, החלק השני

צילום: אריאל אוחנה

תמיד זה מתחיל אותו דבר.

קבוצה קטנה, ייחודית, מחמירה על עצמה קצת יותר מהרגיל. לא דבר חריג במיוחד. בסך הכל קבוצת אנשים שבאה "להתחזק", ללמוד תורה ב"דרך אמיתית", להרגיש "מיוחדת". בשלב הזה אף אחד לא יכנה אותה כת.

האסימון ייפול, אם ייפול, כשהם עמוק בפנים. נסחפים בלהט אחר הגורו התורן. בניגוד למה שנוטים לחשוב, התופעה הזאת איננה נחלתם הבלעדית של באבות תימהוניים המנצלים יהודים טובים שעוברים תהליך תשובה ונלכדים ברשתם. זאת תופעה מסוכנת ומקוממת בפני עצמה. זמנה יגיע מתישהו, אבל בשלב הזה אנחנו נזעקים בהוראת גדולי ישראל שליט"א על סכנה הרבה יותר קרובה, הרבה יותר חמקמקה.

אברכים משלנו, מהבתים הכי טובים, נופלים היכן שנופלים רק בגלל שביקשו קרבת אלוקים. הם מחפשים מורה דרך שינחה אותם בעבודת השם, ולמרבה הצער, כשכבר מאוחר מדי, הם נעלמים מהרדאר המשפחתי ונשבים בתוך קהילה סגורה ומנותקת, ומנהיגה עושק מהם את חירותם הפרטית ומשתלט על הלך מחשבתם. הוא לא מבקש הרבה. רק התמסרות. בהתחלה קטנה, אחר כך מוחלטת.

הוא לא יגיד להם לעזוב את המשפחה, רק יסביר מדוע היא איננה ברמתם הרוחנית. הוא לא יאסור עליהם ללכת לאירועים, רק ישאל: "איך חשבתם להיות שם?" וכמובן, המוטיב הקבוע: הוא לא יחייב

אותם לתת את הכסף שחסכו בעמל ויזע, אלא רק יראה להם בכתובים שזו מצווה, ממש מצווה גדולה, להעביר אותו לקופת הרב לצורך "תיקוני נשמות". השלב הבא ידוע מראש: ניתוק. שליטה מוחלטת. חיים שאינם שלהם יותר.

זה בדיוק מה שקרה למשה חיון. אך לפני כמה שנים חבר בכת' לב טהור, כיום, חונך נוער מוערך, ברוך כישרונות, אברך ירא שמיים ואיש משפחה מסור.

הוא נולד למשפחה חרדית באלעד. שלושה עשר אחים ואחיות, קרובים בלב ונפש, מסורים אח לאחותו וההפך.

אביו איש קבע בצה"ל, דתי לאומי בצעירותו, ש"נשרף" והפך חרדי. אימו עקרת בית נפלאה, מעייניה כולם נתונים לגידול ילדיה בחום ואהבה. חיים רגילים, שגרה ברוכה, צחוק, ילדים מחונכים, שהולכים בתלם ומבקשים להיות עוד יותר טוב ועוד יותר טוב. בקיצור, הכי רחוק שאפשר מחיי העוני ביערות הפרא של גואטמלה ומנתיבי המילוט של רשויות הרווחה בקנדה.

אבל אז הגיעה הצעת שידוך לאחותו הבכורה. תלמידת סמינר בית יעקב, שהוריה קיבלו עבורה המלצה על תלמיד ישיבה המשתייך לקהילת לב טהור.

"צריך להבין שבאותה תקופה זאת עדיין לא הייתה כת, אלא קהילה חסידית שהלכה בדרכו של ר' יואליש מסאטמר, והרב שלה היה שלמה הלבנרץ", מסביר אחיה משה.

"נכון, הם היו קיצוניים יותר, מחמירים יותר, וגם החיבור לא היה נראה מתאים. אנחנו משפחה ספרדית והם סאטמר. בכל זאת, ההורים שלי אמרו 'ננסה ונבדוק'.

"לבחור קראו נחמן והוא הגיע מקנדה לכאן. היו לו שורשים ספרדיים, אבל המשפחה שלו הייתה חלק מהחסידות כך שלא שמו לב לשוני. הוא גדל שם כמעט כל חייו. כשהגיע לארץ לפגוש את אחותי, באופן מפתיע, למרות הפערים, השידוך נסגר.

"אבא שלי ביקש שהחתונה תתקיים בארץ, כי כל המשפחה כאן, וסוכם שאחרי השבע ברכות, אחותי תטוס עם בעלה לקנדה, וכך היה".

חלפה שנה וגם זו שאחריה הסתיימה. תורה של האחות השנייה הגיע. מכיוון שכבר השתדכו עם אנשי הקהילה, אך טבעי שהשדכנים יציעו תלמיד נוסף המשתייך אליה.

ושבו אותו תסריט: השידוך נסגר, החתונה מתקיימת בארץ, והזוג נוסע להתגורר בקהילה המתנהלת בקנדה. אחרי השנייה, הגיעה גם השלישית. שלוש אחיות מאלעד מתגוררות אי שם באחת העיירות בקנדה, מאמינות בכל ליבן שזה הנתיב שיועד להן בחיים.

"כשאחותי הרביעית התחתנה עם בחור נוסף מהקהילה", מספר משה, "אמא שלי טסה לראות את המקום בעצמה, להתרשם ולוודא שהכל בסדר. היא חזרה לכאן מרוצה ורגועה".

הזמן עובר והגעגוע לא מרפה. הוא מציק, מטריד, מפר שלוה. "אנחנו משפחה מאוד מלוכדת וקרובה", מסביר חיון. "אחרי שארבע אחיות עזבו את הארץ, ההורים שלי מאוד התגעגעו אליהן".

מפה לשם, אחרי התלבטות ממושכת, החליטו ללכת בעקבות הילדים. המשפחה היא כל עולמם ובאשר תלך, ילכו. "טסנו לשם כשהייתי ילד קטן, בן שנתיים וחצי בלבד. אני זוכר את החלאקה שלי שם, ואת התקופה שבה הפכנו להיות חלק מהמקום".

מצוד הנשמות

כשהיה בן ארבע הגיעה השעה לטרוק את המלכודת. האחיות כבר נשואות, אימהות בעצמן, אבא ואמא, עכשיו כבר סבא וסבתא, רוצים להיות הכי קרוב לילדים ולנכדים. זה הזמן המתאים לעלות שלב. בתנועה מזדחלת הלבנרץ ומקורביו משנים את יחסם. פושטים ימין מקרבת ומאמצים שמאול דוחה. הכי דוחה שניתן להעלות על הדעת.

באופן מתוחכם החלו לכפות עליהם את "חוקי הקהילה". הוראות הזויות, מרושעות, בלתי אנושיות.

המפנה נרשם במפגש מיוחד שמקיים שלמה הלבנרץ עם תלמידו החדש, אביו של משה. הוא מסביר לו בתקיפות כי מכיוון ש"אינו יודע לחנך את ילדיו", עליו להוציאם מהבית ולפזרם בין משפחות אומנה בתוך הקהילה.

"הגעתם לכאן עם חינוך ישראלי מעוות", אומר הלבנרץ לאב ההמום. "הילדים שלך צריכים לגדול במשפחות שלנו כדי שיתחנכו באמת".

הלברנץ גוזר, הזוג חיון מקיימים. בבכי נורא, קורע לב, ההורים צועדים עם הילדים בין המבנים היבילים שמאכלסים את משפחות 'לב טהור', ומפזרים אותם כמצוות "הרב". שני ילדים כאן, עוד שלושה שם, והיתר נשלחים בודדים למשפחות זרות.

הקשר עם ההורים נותק לחלוטין, או שאפשרו לכם להיפגש?

"לא נותק לגמרי, אבל לא יכולנו ללכת אליהם מתי שרצינו. גדלנו בנפרד, כולל בשבתות וחגים. מדי פעם אפשרו לנו להתראות, לא מעבר לכך".

וההורים לא ניסו להתנגד? היית בסך הכל ילד בן ארבע שנתלש מאמא ואבא שלו.

"לא הייתה אופציה של בחירה בכלל. אם אתה שם – אתה בפנים לגמרי: בלבוש, בדיבור, בכל אורחות החיים. אבא שלי למד אידיש כדי להשתלב, אמא שלי ניסתה להתמודד, כולנו נטמענו לחלוטין בתוך הקהילה".

"הגעתם לכאן עם חינוך ישראלי מעוות", אומר הלברנץ לאב ההמום. משה חיון כילד בכת לב טהור

משפחת חיון מתייסרת במשך תקופה ממושכת. הילדים בוכים, מתחננים לחזור הביתה, אבל הלברנץ בשלו: ההורים אינם יכולים לחנך את הילדים. "בסוף", מספר משה, "אחרי שאבא שלי התחנן וניסה להסביר לו שלפחות אני אצא משם בגלל שאני קטן מדי להתמודד עם זה, הוא הסכים שאעבור לגור אצל אחותי הגדולה. מגיל ארבע עד שמונה גדלתי בבית שלה".

כשהוא מנותק מההורים, השליטה בחיי הזאטוט למשפחת חיון הפכה אבסולוטית. הוא זוכר כמו אתמול את הערב הנורא ההוא, כשטייל להנאתו עם שתי אחיותיו הגדולות בחורשה הסמוכה. מייד כשחזר המתין לו עושה דברו של הלברנץ בבית המשפחה המאמצת, ובלי יותר מדי דיבורים דרש ממנו להתלוות אליו.

"הוא לקח אותי למבנה שבו היה החיידר, הכניס אותי לאחד החדרים ונתן לי מכות חזקות עם חגורה. כשלא יכולתי לשאת את הכאב צעקתי בשארית כוחותיי 'טאטי, טאטי'. התפללתי שאולי אבא שלי יעבור שם במקרה ויציל אותי".

תפילתו של חיון נשמעה. אביו הביולוגי חלף במקום, שמע את זעקת בנו וחילץ אותו משם.

"רצינו ללכת לבית חולים לעשות בדיקות. גם בגלל המכות שספגתי וגם בגלל התקף החרדה שקיבלתי, אבל כשסיפרו להלברנץ הוא נבהל

מאוד. מבחינתו, בית חולים זה אומר רווחה והסתבכויות עם החוק. לכן ביקש שנבוא אליו מייד. כשהגענו נתן לי כדורי הרגעה ואמר לנו שהוא אוסר עלינו ללכת לבית חולים. כדי לרצות את ההורים שלי הבטיח להם שזה לא יקרה יותר שוב.

"אני זוכר שבאותו ערב הרשו לי לחזור הביתה ואמא שלי חיבקה אותי ומאוד ריחמה עליי".

המגפה השקטה

שאיש לא יתבלבל: המוניטין המפוקפק שצברה כת לב טהור אינו מייחד אותה מהאחרות. הלובינג שנעשה לה בתקשורת הבין לאומית לא מפחית את עוצמת הזוועות שנעשות בכיתות השקטות שפועלות בלב השכונות החרדיות.

יגיע היום ותגיע השעה שנחשוף אותן בשמותיהן. אם הצורך ידרוש זאת, נעשה זאת בליט ברירה אך בקול רם וצלול.

משה חיון, אברך עם תעצומות נפש יוצאות דופן, משקף את מה שעוברים עוד רבים אחרים. עוברים, ואין איש שם על לב.

כשהוא מספר על משטרת המחשבות שפעלה ב'לב טהור', אי אפשר שלא לחשוב על אותן עדויות שזרמו לשולחן המערכת בשבועות האחרונים.

השיטה אותה שיטה. אובססיה נרקיסיסטית והטלת אימה על מי שמערער אחר פעולות המנהיג. "ההורים שלי", מספר חיון, "עברו נידי חמור. חודשים ארוכים הקהילה לא דיברה איתם בגלל שאמא שלי העזה להעביר ביקורת מרומזת על הלבנץ.

"זה עלה לה ביוקר. עד שלא הרכינה ראש, אסרו גם על האחים והאחיות שלי לדבר איתה. היא הייתה כמו מוקצה".

יחלפו עוד כמה שנים עד שהאסימון ייפול, הנסיבות יסייעו, ותוכנית הבריחה הגדולה תצא לפועל. כשזה יקרה, תשעה מילדי משפחת חיון, כולל הנכדים, יהיו לכודים ברשתו של הלבנץ. כשהורים, הבן משה, אחיו ואחותו ישובו לארץ, זה כבר יהיה מאוחר מדי. ילדיהם יהפכו מנותקי קשר.

רק לאחרונה, לאור ההתפתחויות וגל המעצרים בקהילה, חלקם יחברו את קו הטלפון, יעזבו את הכת ויילחמו להשיב אליהם את הילדים שנלקחו מהם בידי רשויות הרווחה.

בשנים האחרונות משה חיון עושה חיל בתחום החונכות.

אחרי שסיים את לימודיו בישיבת 'ברכת דוד', בברכת מורה דרכו איש החינוך הנודע הרב אהרון גלברט, הקים משפחה לתפארת והחל לתרום מכישוריו בשדה החינוכי. בשבועות הקרובים הוא מתכנן לצאת במסע הרצאות ולראשונה יחשוף בפני הקהל, באופן בלתי אמצעי, את סיפור חייו המטלטל.

"המסר הכי חשוב בסיפור האישי שלי", הוא מסכם, "הוא לדעת להפריד בין מורה דרך, שמכוון אותך בעבודת השם, לאדם נרקיסיסט, חולה שליטה שנכנס לחיך האישיים ולוקח ממך את חירות המחשבה".

חונך מוערך. חיון בשיחה עם ישראל יוסקוביץ

הרגע הזה שאתה קולט שאיבדת עשר שנים מהחיים שלך, על כלום, הוא רגע מאוד קשה וזה כבר סיפורו של מ'. קרוב לעשור היה חבר בקהילה מסוימת. "בסופו של דבר", הוא אומר, "הצלחתי להיחלץ משם".

כשעזב נותר בחוסר כל. פגוע, בודד, חלש פיזית ונפשית. מתכון נפלא להזהיר את אלו שחושבים ללכת בעקבותיו. "אותו רב אמר לכולם: 'תראו מה קורה למי שעוזב; תראו איך הוא נופל; הוא לא מצליח להסתדר בלעדינו'. ככה הוא מפיל אימה על החברים שנשארו. "כשעזבתי נהייתי ממש חולה. לא יכולתי לצאת מהמיטה שבועיים. חטפתי את השפעת הכי קשה שהייתה לי בחיים ונכנסתי לדיכאון. הרגע הזה שאתה קולט שאיבדת 10 שנים מהחיים שלך, על כלום, הוא רגע מאוד קשה".

תתאר לי בבקשה איך נראו החיים באותה קהילה.

"שטיפת מוח קיצונית. משהו מאוד מאוד קשה. הסבירו לנו בוקר, ערב וצהריים שבלי הרב לא יכול להיות קשר עם הקדוש ברוך הוא. זה העיקרון שהופך את הקבוצה הזו לכת.

"כשהגעתי לשם מאוד אהבתי את דרך הלימוד. הרגשתי שזה הלימוד שחיפשתי כל השנים. משהו עמוק. זה הרגיש לי ממש לנשמה. התפעלתי ממנו מאוד. אבל תוך כדי ראיתי את העיוות שהוא מעביר בענייני השקפה ובהקניית לימוד תורה.

"איכשהו, זה תמיד ילך ביחד. שליטה חולנית וסילוף המקורות. בלי ששמים לב, לא דברים שנראים לעין חיצונית, אבל כשאתה בפנים אתה מזהה את זה, וזה מעורר שאלות, אבל אז, כשבאים לשאול, מקבלים סטירת לחי. זה כל כך מפחיד, ואף אחד לא רוצה להרגיש שהודפים אותך, אז מתחילים לשתוק.

"אני זוכר סיטואציה בשבת שכולנו היינו בסעודה יחד, כל הקהילה, ונוצר יכוח בינו לבין אחד התלמידים, ואותו חסיד קם ועזב. היינו באיזה יישוב שלא היה בו עירוב ולא היה אפשר לטלטל, והוא מייד אמר לי לקחת את הדברים של אותו חסיד ולרוץ אחריו להביא לו כי 'הוא לא רוצה לראות את הדברים שלו כאן'. אמרתי לו: 'אבל אין פה עירוב', והוא הוא כעס עוד יותר ואמר לי: 'אל תתווכח איתי, זה פיקוח נפש', וזהו. אין מה לומר יותר. ברגע כזה מבינים שאין סיכוי. צריך לעשות מה שהוא אומר.

"אחרי שיצאתי משם הבנתי שזה עיוות מאוד גדול. ושזו לא הדרך. ברוך השם שהצלחתי לצאת. התחושה העיקרית במקום הזה היא שאם אתה לא מרגיש טוב, קורה לך משהו רע, אפילו דברים קטנים, זה כי אתה לא בסדר. זה מגיע לשלב שכל הזמן אתה מרגיש שכולך יצר הרע, אין לך סיכוי להצליח ולהתקדם.

"התסכול הזה כל כך מעציב ומדרדר את הנפש, שלא פלא שאנשים יוצאים מהמקומות האלו בדיכאון ובמצבים נפשיים קשים.

"המחשבה היא שאין תורה ואין הקב"ה באף מקום חוץ משם. ההרגשה בקהילה הזו הייתה שכולם בחוץ, כולל כל סוגי החרדים הם ערב רב. הם נצרות בלבוש חרדי. זו לא רק גאוות יחידה או הרגשה שמצאתי את מקומי, זו תחושה אמיתית שאין מקום אחר. כל מה שקיים שאינו המקום הזה הוא טעות ביסודו.

"עד כדי כך שאם במקרה יצאנו יום אחד מחוץ לעיר, ולא הספקתי להגיע לתפילת מנחה או ערבית, נאלצתי להתפלל ביחידות. כי להיכנס לבית כנסת רגיל או של קהילה אחרת יוצר תחושה כאילו נכנסתי לכנסייה. 'הם כולם טועים, אין מה להתפלל איתם במניין וכולי'. זאת השפעה פסיכולוגית מאוד קשה.

"הפעילות עם הקהילה היא כל יום, כל היום. אין יום שלא מגיעים לשם. כולם גרים בקרבת מקום, וכל אחד לפני העבודה, אחרי העבודה, נכנס לשם.

"לא הייתה מציאות לצאת לאירועים משפחתיים. אני זוכר שאחותי התחתנה ובאופן אוטומטי התכוננו לחתונה כל בני המשפחה, ואז, כשהרב שאל אותי מה אנחנו מתכננים לעשות ביום של החתונה, בתחילה לא הבנתי את השאלה, אמרתי לו שקנינו בגדים נהיה שם ונחזור בלילה. אבל הרב אמר: 'איך יכול להיות שחשבתם להיות בחתונה הזו?' זהו, הספיק המשפט הזה כדי שנחליט שלא נגיע.

"זו אחותי הצעירה שמתחתנת. חתונה אחרונה בבית. דמיינתי את זה מלא, רציתי כל כך להיות שם, גם לא ידעתי איך אני הולך להודיע לאמא שלי דבר כזה, אבל לצד כל הבלגן הרגשי גם ידעתי שאם הרב אמר לא להגיע, אז זה הדבר הנכון מבחינה רוחנית וזהו. אתה מקבל, לא מנסה להתווכח. גם אם בתוך תוכך אתה מרגיש שמהו לא מסתדר.

"היה שם בחור שהתפקיד שלו היה לדווח לרב כל מה שקורה עם כל החסידים. מי הגיע, מי לא הגיע, מי הקשיב, מי נרדם, מי הלך מוקדם, מי יצא באמצע לשיחה, מי אמר שלום יפה, מי אמר שלום רפה. ככה, כל דבר, היה עושה לו טבלאות מסודרות עם כל שמות החסידים ומעביר לו דיווחים מדי שבוע. הלכות לשון הרע לא היו קיימות".

זהה את הסכנה!

אם שלושה מן הסימנים ברשימה הבאה מתקיימים, הם תמרור אזהרה לכך שבן המשפחה שלכם נמצא בכת פוגענית, ולכן כדאי לבדוק לעומק:

תרומת סכומים מופרזים לקבוצה. למשל: פתיחת קופות גמל או תוכניות חיסכון

שליטה של המנהיג על חשבון הבנק או כרטיס האשראי

מחסור תמידי בכסף ובקשת עזרה וסיוע מהסביבה למרות שישנה עבודה מסודרת

שינויים קיצוניים שינוי חיצוני בבגדים, במשקל, מבט לא ממוקד

הסתרה וסודיות המצטרף לא מספר מה מתרחש בקבוצה ומעלים פרטים ממשפחתו הקרובה

היעלמות חוש ההומור, חשאייות והתגוננות, חוסר עניין בתחביבים קודמים

הזנחה רפואית: התעלמות מסימפטומים של מחלה ומעצות רפואיות, תזונה חסרה, חוסר שינה

פגיעה ביחסים עם המשפחה: ביקורת כלפי בני משפחה, הטפות, הצבת תנאים גשמיים לקשרים משפחתיים (לרוב קבלת כספים), ניתוק קשר

משה